

Aan
De voorzitter van het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

Datum
18 mei 2021
Ons kenmerk
Cft 202100045
Pagina
1/5
Onderwerp

Uw kenmerk

Bijlage

-

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Reactie op de eerste uitvoeringsrapportage 2021 van het openbaar lichaam Bonaire

Geachte heer Rijna,

Op 28 april jl. ontving het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Cft) de eerste uitvoeringsrapportage (UR) van het begrotingsjaar 2021 van het openbaar lichaam Bonaire (OLB). Met dit schrijven ontvangt u op basis van artikel 22 van de Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Wet FinBES) de reactie van het Cft.

Oordeel

Het OLB presenteert in de eerste UR 2021 een voorlopig resultaat over het eerste kwartaal van USD 3,0 miljoen positief. Dit resultaat wordt verklaard door een lagere realisatie van de lasten ten opzichte van de begroting. De verwachting is echter dat de onderbesteding in de komende kwartalen ingehaald zal worden. De begrotingsuitvoering geeft vooralsnog geen reden om de begroting aan te passen. Bij nieuwe ontwikkelingen rondom c.q. van de coronacrisis adviseert het Cft u om direct de mogelijke gevolgen voor de begroting in kaart te brengen. Indien nodig kan het OLB de begroting door middel van een begrotingswijziging (BW) hierop aanpassen. Ook verzoekt het Cft u om een helder plan van aanpak op te stellen voor de situatie rond het bedrijf Bopec waarin u ook de huidige risico's voor de begroting van Bonaire uitwerkt.

Het Cft verzoekt u opnieuw en met nadruk om met betrekking tot de verbetering van het financieel beheer een aanvullend overzicht bij te houden van de gerealiseerde actiepunten en de deadlines voor de nog niet gerealiseerde punten. Met dit aanvullende overzicht kunt u beter de voortgang bewaken. Ten behoeve van de overzichtelijkheid adviseert het Cft u daarnaast om de drie verbeterplannen voor financieel beheer samen te voegen tot één integraal verbeterplan.

Toelichting

De eerste UR toont USD 12,6 miljoen aan baten en USD 9,6 miljoen aan lasten en daarmee een voorlopig overschot van USD 3,0 miljoen in het eerste kwartaal van 2021. Tabel 1 geeft de onderverdeling van de baten en lasten weer. De laatste kolom toont de realisatie in het eerste kwartaal ten opzichte van de begroting voor 2021.

	Realisatie 2020	Begroot 2021	Realisatie Q1 2021	% realisatie t.o.v. begroting
Lokale heffingen	17,4	18,2	3,7	20,5%
<i>Erfpachten en huren</i>	2,8	3,2	0,1	1,9%
<i>Leges en retributies</i>	5,3	4,9	1,3	25,3%
<i>Belastingen</i>	9,3	10,1	2,4	24,0%
Vrije uitkering	32,3	29,2	7,6	26,0%
Overige	0	3,7	1,3	35,2%
Totaal baten	49,7	51,1	12,6	24,7%
Personeelslasten	20,8	24,2	4,8	19,9%
Goederen en diensten	10,3	12,9	2,1	16,3%
Inhuur externen	1,4	1,4	0,1	10,5%
Subsidies	8,4	9,8	2,0	20,1%
Afschrijvingen	1,9	1,9	0,5	23,7%
Onvoorzien	0	1,0	0,1	13,1%
Totaal lasten	42,8	51,1	9,6	18,8%
Saldo	6,9	(0,0)	3,0	n.v.t.

Tabel 1: baten en lasten (in USD miljoenen)

Baten

Het Cft constateert dat in het eerste kwartaal sprake is van een lage realisatie van de reguliere baten in vergelijking met voorgaande jaren. In het eerste kwartaal realiseerde Bonaire 25 procent van het totaal aan begrote baten voor het jaar 2021. In 2020 bedroeg dit 37 procent en in 2019 50 procent. Het is gebruikelijk dat het OLB in het eerste kwartaal hogere baten verantwoordt doordat de erfpachtnota's en de motorrijtuigen- en grondbelastingaanslagen in deze periode verstuurd worden. Dit jaar verstuurd het OLB de erfpachtnota's echter pas in april, wat tot een lagere realisatie van de baten leidt in het eerste kwartaal.

Het totaal aan verstuurde erfpachtnota's bedraagt USD 2,1 miljoen. In het eerste kwartaal ontving het OLB USD 0,1 miljoen aan huuropbrengsten.

In de begroting voor 2021 verwacht Bonaire dat de baten die beïnvloed worden door de coronacrisis in het eerste kwartaal uitkomen op USD 1,2 miljoen. Dit omvat belastingen voor autoverhuur, logeergasten, opcenten/vastgoed, cruisebelasting en havengelden. De werkelijke baten voor deze posten bedragen USD 0,7 miljoen en zijn daarmee USD 0,5 miljoen lager dan verwacht. De lagere realisatie komt door een lager aantal toeristen en cruiseschepen in het eerste kwartaal.

Lasten

In het eerste kwartaal bedroegen de lasten 19 procent van de begroting voor 2021. Dit is lager dan in voorgaande jaren (20 procent in 2020 en 28 procent in 2019). Er is sprake van onderbesteding bij inhuur van externen, hetgeen volgens het OLB te wijten is aan vertraging bij het sluiten van verschillende overeenkomsten die in de maak zijn bij diverse directies. Daarnaast zorgt de coronacrisis voor lagere lasten van o.a. dienstreizen, lagere operationele kosten als gevolg van thuiswerken en lagere subsidies aan culturele- en sportinstellingen.

Personeel

Bij de start van het eerste kwartaal waren 368 formatieplaatsen (fte) bezet en aan het eind daarvan 371. Het aantal in te vullen vacatures bedroeg toen nog 32. Het OLB verwacht aan het eind van het jaar 403 formatieplaatsen te hebben bezet. De UR toont USD 4,8 miljoen aan personeelslasten voor het eerste kwartaal. Ten opzichte van de begroting voor het hele jaar is daarmee minder dan 25 procent besteed. De lagere besteding is te verklaren doordat vakantiegeld en eindejaarsuitkeringen later in het jaar worden uitbetaald. Ook gaat de begroting uit van een toename van het aantal fte gedurende het jaar.

Bijzondere uitkeringen

In het eerste kwartaal ontving het OLB in totaal USD 8,1 miljoen aan bijzondere uitkeringen en gaf het USD 3,5 miljoen aan ontvangen bijzondere uitkeringen uit. Het saldo van bijzondere uitkeringen bedraagt per eind maart 2021 USD 36,0 miljoen (eind maart 2020 was dit USD 31,0 miljoen).

Het Cft constateert dat een omvangrijke en toenemende som van ontvangen bijzondere uitkeringen niet besteed is en vraagt nogmaals uw aandacht voor het uitvoeren van de beoogde projecten. Het Cft heeft vernomen dat de meeste directies van het OLB moeite zouden hebben met het realiseren van de plannings voor projecten die met bijzondere uitkeringen gefinancierd worden. Het Cft verzoekt u met Nederland afspraken te maken over realistische plannings voor deze projecten en het beschikbaar stellen van financiering daarop af te laten stemmen.

Liquiditeiten

De liquiditeitspositie van het OLB conform het geïntegreerd middelenbeheer bedraagt ultimo maart USD 47,2 miljoen. Hiervan is USD 36,0 miljoen bestemd voor projecten gefinancierd met bijzondere uitkeringen, is USD 6,4 miljoen gereserveerd voor de bestemmingsreserves en resteert derhalve USD 4,8 miljoen aan vrij besteedbare middelen.

Overheidsentiteiten en de collectieve sector

Op basis van artikel 9 lid 9 van de Wet FinBES dient het bestuurscollege jaarlijks uiterlijk op 30 juni de jaarrekeningen van de overheidsdeelnemingen ter beschikking te stellen aan het Cft. Voor 2019 beschikt het Cft tot op heden alleen over de jaarrekeningen van Bonaire International Airport (BIA) en Fundashon Cas Bonairiano (FCB). Voor 2020 beschikt het Cft vooralsnog over geen enkele jaarrekening. In de brief van 18 december jl. van de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) is u verzocht ervoor zorg te dragen dat u uiterlijk 1 juli 2021 beschikt over de (voorlopige) cijfers 2019 van de collectieve sector. Het Cft verwacht dat dan ook de cijfers over 2020 per 1 juli worden opgeleverd. Op basis hiervan kan de rentelastnorm berekend worden en kan het Cft vaststellen of wordt voldaan aan artikel 11 en 19 lid 2 sub a van de wet FinBES.

Begin maart jl. is Bopec failliet verklaard. Sinds het faillissement wordt het terrein van Bopec niet langer gebruikt voor operationele activiteiten waardoor er zich veiligheidsrisico's kunnen voordoen. Het OLB financierde eenmalig een bedrag van USD 250.000 om de veiligheid van het terrein te garanderen. Het Cft adviseerde u om:

- De risico's uit te werken voor het geval het OLB niet zou financieren, met alternatieve manieren om deze risico's te ondervangen;
- Concrete afspraken te maken om te voorkomen dat het OLB wordt geconfronteerd met meer onvoorziene uitgaven voor de periode na april;
- Duidelijkheid te geven over wat er na april zal gebeuren met Bopec.

Helaas heeft het OLB dit advies niet opgevolgd. Het Cft herhaalt zijn advies en verzoekt u een plan van aanpak op te stellen voor de Bopec-locatie. Zonder dat is het niet mogelijk voor het Cft om zicht te krijgen op de financiële risico's voor het OLB.

Financieel beheer

De rapportage over het financieel beheer bestaat uit een overzicht van de stand van zaken van de 37 aanbevelingen die de accountant bij de jaarrekening 2019 heeft gegeven. In reactie op de vierde UR 2020 constateerde het Cft beperkte voortgang ten aanzien van verbetering van het financieel beheer. Het Cft adviseert u om tijdens de coronacrisis projecten zo nodig digitaal te continueren om verdere vertragingen te voorkomen. Voor het bewaken van de voortgang ten aanzien van de verbeteringen is van belang dat een planning wordt gemaakt en gerealiseerd van de (nog) uit te voeren werkzaamheden. In reactie op de derde UR 2020 verzocht het Cft om de "update verbetertraject financieel beheer" aan te vullen met een overzicht van gerealiseerde punten en deadlines voor het afronden van de nog resterende actiepunten.

Kenmerk
Cft 202100045
Blad
5/5

Dit is nog niet gebeurd. U wordt verzocht dit overzicht in de volgende uitvoeringsrapportage op te nemen.

Het verbetertraject financieel beheer is verwerkt in meerdere verbeterplannen. Op dit moment heeft het OLB:

- Het nog niet-afgeronde verbeterplan 1.0 uit 2016 waarvan nog een aantal deelprojecten lopen;
- Het verbeterplan 2.0 dat in 2019 is geaccordeerd, waarin rekening wordt gehouden met de in het bestuursakkoord gemaakte afspraken;
- Het verbeterplan van het "changeteam" dat zal worden uitgevoerd om de accountantsbevindingen bij de jaarrekening 2019 op te pakken.

Het aanhouden van drie verbeterplannen is onoverzichtelijk en scheidt verwarring. Het Cft adviseert u om de uit te voeren werkzaamheden uit de drie verbeterplannen samen te voegen tot één integraal verbeterplan voor het financieel beheer.

Ik verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Prof. dr. R.H.J.M. Gradus

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De eilandsraad van het openbaar lichaam Bonaire
Het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire
De directeur bedrijfsvoering en ondersteuning van het openbaar lichaam Bonaire